

Дело C-442/20

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

21 септември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Amtsgericht Nürnberg (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

11 септември 2020 г.

Ищец:

Flightright GmbH

Ответник:

Ryanair Designated Activity Company

Amtsgericht Nürnberg

[...]

По дело

Flightright GmbH,

[...] Потсдам

– ищец –

[...]

срещу

Ryanair Designated Activity Company, [...], Дъблин, Ирландия

— ответник —

[...] [ориг. 2]

във връзка с парично вземане,

на 11 септември 2020 г. Amtsgericht Nürnberg (Районен съд Нюрнберг)
постанови следното

Определение

I. Спира производството.

II. Съгласно член 19, параграф 3, буква б) от Договора за Европейския съюз и член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз поставя на Съда на Европейския съюз следните въпроси относно тълкуването на член 5, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91:

а) Представлява ли „извънредно обстоятелство“ по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 261/2004 синдикално организирана стачка на собствения персонал на опериращ въздушен превозвач?

б) Има ли значение обстоятелството дали посочената стачка се води въз основа на искания на персонала, които до момента не са били закрепени с договор между персонала и опериращия въздушен превозвач?

в) Има ли значение дали конкретната стачка е предизвикана от опериращия въздушен превозвач чрез определено поведение по време на преговорите със синдикатите? **[ориг. 3]**

Мотиви

- 1 I. [...] [относно спирането на производството]
- 2 Решението по спора, което не може да бъде обжалвано по общия ред [...], зависи от решението на Съда на Европейския съюз по преюдициалното запитване в отговор на формулираните в диспозитива въпроси.

II. Изложение на спора

- 3 Ищецът иска ответникът да му изплати обезщетение в размер на 500 EUR
- 4 Пътниците, прехвърлили правата си на ищеца, разполагат с потвърдени резервации за полет от Нюрнберг (NUE) до Краков (KRK) с номер FR5420, който е трябвало да бъде извършен от ответника с излитане от Нюрнберг на 10 август 2018 г. в 14,45 ч. (местно време) и кацане в Краков същия ден в 16,15 ч. (местно време). Полетът е отменен. Причина за отмяната е стачка на кабинния персонал на ответника на 10 август 2018 г.
- 5 Ответникът е водил колективни преговори със синдиката Vereinigung Cockpit (наричано по-нататък „VC“) във връзка по-специално със сключването на общ колективен трудов договор и колективен трудов договор за възнагражденията. Преговорите са проведени още през декември 2017 г. Синдикатът иска да постигне увеличение на заплатите с 42 %. Ответникът се задължава на увеличение от 20 % и действително го изплаща от началото на 2018 г. Още на 3 август 2018 г. ответникът представя на VC подобрена оферта, която все още не е била предмет на преговори. На 8 август 2018 г. VC призовава пилотите да стачкуват. [ориг. 4]
- 6 Поради стачката на 10 август 2018 г. в Германия и в други страни са отменени полети. Останалите полети са извършени чрез реорганизация на разписанието на полетите и чрез привличането на други пилоти. Освен това при ответника се провеждат стачки в Ирландия, Белгия, Швеция и Нидерландия.
- 7 Релевантни разпоредби от правото на Съюза
- 8 Харта на основните права на Европейския съюз (ОВ С 364, 2000 г., стр. 1)
- 9 член 12 („Свобода на събранията и сдруженията“) гласи:
- 10 „1. Всеки има право на свобода на мирни събрания и на свободно сдружаване, на всяко равнище, по-специално в областите на политическото, профсъюзното или гражданското сдружаване, включително правото да образува и членува в професионални съюзи за защита на своите интереси. [...]“
- 11 Член 28 („Право на колективни преговори и действия“) гласи:
- 12 „В съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики работниците и работодателите, или съответните им организации, имат правото да преговарят и да сключват колективни договори на съответните равнища, както и да предприемат колективни действия за защита на техните интереси, включително стачка, в случай на конфликт на интереси“.

- 13 Европейска социална харта (CETS № 35, 18 октомври 1961 г.) **[ориг. 5]**
- 14 Част I, точка 6 гласи:
- 15 „Всички работници и работодатели имат право да сключват колективни трудови договори“.
- 16 Член 6 от част II („Право на сключване на колективни трудови договори“) гласи:
- 17 „За да се осигури ефективното упражняване на правото на сключване на колективни трудови договори, договарящите страни се задължават: [...] и признават:
- 18 4. Правото на работниците и на работодателите на колективни действия в случай на конфликт на интересите, включително и правото на стачка, като се спазват задълженията, които биха могли да произтичат от сключените преди това колективни договори“.
- 19 Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г.
- 20 Съображение 14 гласи:
- 21 „Съгласно Конвенцията от Монреал, задълженията на опериращите въздушни превозвачи следва да бъдат ограничени или отменени в случаите, когато дадено събитие е причинено от извънредни обстоятелства, които не са могли да бъдат избегнати, дори при вземане на всички разумни мерки. Такива обстоятелства може да възникнат по-специално в случаи на политическа нестабилност, метеорологични условия, несъвместими с експлоатацията на съответния полет, рискове за сигурността, неочаквани дефекти в системата за безопасност на полета и стачки, които оказват влияние върху дейността на въздушния превозвач. **[ориг. 6]**
- 22 Член 5 („Отмяна“) гласи:
- 23 „1. При отмяна на полет съответните пътници: [...] в) имат право на обезщетение от опериращия въздушен превозвач по член 7, [...] 3. Опериращ въздушен превозвач не е длъжен [д]а изплаща обезщетение по член 7, ако може да докаже, че отмяната е причинена от извънредни обстоятелства, които не са могли да бъдат избегнати, дори да са били взети всички [разумни] мерки.
- 26 Член 7 („Право на обезщетение“) гласи:

- 27 „1. При прилагането на този член пътниците получават обезщетение, възлизащо на:
- 28 а) 250 EUR за всички полети до 1 500 километра“.
- 29 Релевантна национална съдебна практика във връзка с преюдициалните въпроси
- 30 Решение от 21 август 2012 г. на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) (X ZR 138/11) (в резюме) постановява:
- 31 „1. Ако при колективен трудов спор синдикат призове пилотите на въздушен превозвач да прекратят работа, може да става въпрос за извънредни обстоятелства по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламента за правата на пътниците.
- 32 2. В този случай въздушният превозвач е освободен от задължението да плати обезщетение за отмяната на съответните полети, които [ориг. 7] отказва, за да приспособи разписанието на полетите към очакваните последици от свикването на стачката“.
- 33 Bundesgerichtshof мотивира решението си по следния начин (т. 25 и сл.):
- 34 „Позоваването на извънредни обстоятелства от страна на ответника не може да бъде изключено поради това че ситуацията се намира под неговия контрол.
- 35 По принцип не може да се приеме, че при спор във връзка с колективен трудов договор е налице контрол върху положението, който изключва извънредни обстоятелства. Решението за провеждане на стачка се взема от страна на работниците в рамките на свободата на колективни договори и следователно — извън обхвата на дейност на опериращия въздушен превозвач. Оттук следва, че — що се отнася и до собствения му персонал — по принцип въздушният превозвач няма релевантно от правна гледна точка влияние по отношение на това дали ще се стачкува или няма да се стачкува. В тази насока не може да бъде приет доводът, че в случаите на стачки в предприятието опериращият въздушен превозвач разполага с възможността да изпълни исканията и по този начин да предотврати стачката. Това би означавало да се изисква от въздушния превозвач да се откаже от собствената си свобода на сдружаване, която е защитена от правото на Съюза, и при колективни действия от самото начало да се постави в ролята на победения. Това нито би могло да се изисква от въздушния превозвач, нито би било от дългосрочен интерес за пътниците“.
- 36 Становище на страните
- 37 Според ищеца стачка на собствения кабинен персонал не представлява „извънредно обстоятелство“ по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламент

(ЕО) № 261/2004. Според него стачките трябва да се отчитат при всяко договаряне на колективни трудови договори, а следователно и отпадането и отмяната на полети: ставало въпрос за типично събитие, **[ориг. 8]** което се очаква при упражняване на дейността, а не за извънредно обстоятелство.

- 38 Ответникът поддържа, че синдикално организирана стачка представлява извънредно обстоятелство, независимо дали по отношение на стачкуващия персонал става въпрос за работници на оперирания въздушен превозвач. Регламент (ЕО) № 261/2004 не правел разграничение дали става въпрос за стачка на работниците или на трети лица.
- 39 Национални съдебни решения
- 40 След решението на Съда от 17 април 2018 г. (C-195/17), съгласно което правото на пътника на обезщетение не следва да зависи по-специално от това дали съгласно приложимото национално трудово право и правото в областта на колективните трудови договори стачката е законна или не, а като „извънредни обстоятелства“ по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламент № 261/2004 следва да се разбират по-скоро само такива събития, които поради своето естество или произход не са присъщи на нормалното упражняване на дейността на съответния въздушен превозвач и се намират извън ефективния му контрол, в голям брой национални решения, в отклонение от посоченото по-горе решение на BGH, се приема, че не са налице извънредни обстоятелства. В случая като пример се прави позоваване на обобщаващите съображения на Landgericht Nürnberg-Fürth (Областен съд Нюрнберг-Фюрт) от 2 март 2020 г. (реф. № 16 S 1060/20), представено в приложение. Landgericht се присъединява в това отношение към преобладаващата съдебна практика.
- 41 В досегашната практика на Съда обаче не е изяснено, дали синдикално организирана стачка се преценява като „самоволна стачка“, доколкото за разлика от „самоволната стачка“, такава стачка е защитена от правото на Съюза от член 12, параграф 1 и член 28 от Хартата на основните права, поради което **[ориг. 9]** решението от 17 април 2018 г. (C-195/17) не би могло да се тълкува в смисъл, че обхваща и синдикално организираната стачка. Също така гарантираното в член 6, точка 4 от Европейската социална харта право на стачка обслужва съгласно уводното му изречение, така и съгласно програмното изречение в точка 6 от част I, изключително правото на — координирано — сключване на колективни трудови договори. По-специално изрично се признава, „за да се осигури ефективното упражняване на правото на сключване на колективни трудови договори“. Съдът би могъл поради това да приеме, че разпространето на съдебната му практика върху синдикално организираната стачка би означавало нарушение на европейското право, което би могло да се изведе съответно още от съображение 14 от Регламент № 261/2004, според което стачката по принцип представлява „извънредно обстоятелство“, но преди всичко да се позове на

това, че във всеки случай и в крайна сметка би била засегната защитената от правото на Съюза свобода на сдружаване на въздушния превозвач.

- 42 Би могло обаче също така да се поддържа различно становище, че трябва да се вземе предвид причината, поради която е била проведена стачката. Така би могло да се поддържа, че следва да се прави разграничение според това дали стачката има за цел да се избегнат мерки от страна на въздушния превозвач, които водят до влошаване на съществуващото положение в областта на трудовото право и трудовия договор. В този случай стачката би била предизвикана от (предприемаческо) поведение на въздушния превозвач и следователно е би била „контролирана“. За сметка на това, ако синдикалната организация изисква „повече“ в сравнение с досегашните условия и така предизвиква стачката без какъвто и да е конкретен повод от въздушния превозвач, би могло да се приеме, че е налице извънредно обстоятелство. Например прави се позоваване на решението на Amtsgericht Nürnberg от 29 ноември 2019 г., (реф. № 240 C-6688/19), [приложено] което впрочем обобщава и настоящата съдебна практика. **[ориг. 10]**
- 43 Фаза на производството
- 44 Изходът на спора зависи от отговора на преюдициалните въпроси. Впрочем фазата на производството позволява, както от фактическа, така и от правна страна, по делото да бъде постановено решение. [...] [...]
- 45 [...]